

GRATTIS, KAPELLE

Så såg dom ut då – Norrtälje Elitkapell från 1975, då orkestern var ett år gammal. Stående fr v Per-Owe Glaad, Jan Bergström, Peter "Puma" Hedlund, Tomas Adebom och Mats Andersson. Sittande fr v Sven Fredriksson och Gunilla Andersson.

(NORRTÄLJE) Bowie och Carola är ute, Norrtälje Elitkapell är inne!

Så stod att läsa häromåret i en insändare i Aftonbladet.

Att Norrtälje Elitkapell är inne just i dagarna är inte att ta miste på. "Kapellet" fyller nämligen tio år och det firas med ett hejdundrande kalas på stads-hotellet.

1974 bildade några unga Norrtäljegrabbar Norrtälje Tangoorkester. Men det var inte alls tango man spelade, utan uppländsk folkmusik – polskor, gång-låtar, polketter och valser.

Varför orkestern kallades så i början har inte gått att få klarlagt riktigt. Däremot är det klarlagt när man fann för gott att namnet inte stämde in på repertoaren man spelade. Orkestern spelade på Folklorecentrum i Stockholm. En tant i publiken kom efteråt fram och undrade varför man inte spelade några tango. Hon hade kommit dit för att lyssna på sin älsklingsmusik.

– Vi spelar ingen tango, sa killarna i kapellet, reste hem till Norrtälje igen och tyckte att det nu kunde

vara hög tid att byta namn. Det blev Norrtälje Elitkapell.

Namnet har två förebilder. Dels fanns det en orkester med samma namn, som framträdde i Societetsparken under den tid då staden var kurort, dels fanns i Skebo på 30-talet Skebo Elitkapell, som spelade på dansbanorna i Ununge med omnejd.

Kapellet är idag ett namn inom svensk folkmusik, fullt i klass med Norrlåtar, (Norrbotten) Filarfolket (Skåne), Skäggmanslaget, Burträskarna (Västerbotten) för att nämna några.

Norrtälje Elitkapell är idag också känt utomlands, faktiskt. Närmare bestämt i Sarpsborg i Norge, där kapellet har en Fan Club.

GOTT FÖRSÖK I LUXEMBURG

Försök har även gjorts att bli världsberömda. Det var sommaren 1979, då några kapellister gjorde en vagabondresa ute i Europa i orkesterns turnébuss. Resan lades upp så att Luxemburg skulle åkas igenom. Radio Luxemburg känner ju alla till och blev man bara spelad där, så borde väl världsberömmelsen komma som ett brev på posten.

In på Radio Luxemburgs parkering körde kapel-

lets chaufför Ingemar Lundqvist och klev ur bilen.

– Vänta här ett slag bara, sa Ingemar, tog en av kapellets skivor under armen och stegade in i byggnaden. Skivan skulle skänkas till det radioföretag, som därefter skulle göra Norrtäljeorkestern världsberömd.

Efter ett tag kom Lundqvist tillbaka ner till bilen, fortfarande med skivan under armen.

– Nä, grabbar. Dom tog inte emot skivan. Radio Luxemburgs program görs i London. Dom bara sänds härifrån, sade den besvikne ambassadören för uppländsk folkmusik.

Nu ställdes frågan om kylaren skulle vändas mot London i stället. Frågan föll, men är nog inte helt begravd.

Däremot kan kapellet skryta med att ha varit föremål för vetenskapens lupp. På musikvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet finns en tvåbetysuppsats om kapellet. Vi saxar:

MUSIKEN EN KOMPROMISS

– På grund av närheten till och respekten för spelmanstraditionen kan gruppen "unna" sig själv ett mycket fritt utförande av låtarna. Respekt innebär

Norrtälje Elitkapell har spelat uppländsk folkmusik i tio år

Så här ser de ut idag, fotograferade i gröngräset i somras. Stående från vänster: Sten Blomström, munspel, Lennart Törnqvist, trummor, Per-Olof Ukkonen, trumpet och orgel, Tomas Adebörn, fiol och Sven

Fredriksson, gitarr. Sittande i förgrunden Mats Andersson klarinett, Per-Owe Glaadh, sopransaxofon och Peter Hedlund, nyckelharpa.

(Foto: BO ÅHS)

inte slavisk underkastelse gentemot det traditionella. Norrtälje Elitkapells muciserande visar en vilja till ett personligt sätt att uttrycka ständigt aktuell musik – folkmusiken.

Förebilderna heter Viksta-Lasse, Ceylon Wallin, Eric Sahlström, Kurt Tallroth. Men stilen är deras egen. När kapellet bildades 1974 var det inne med grupper som Kebnekaise, som spelade en elektrifierad, pop-influerad version av svensk folkmusik. Några av orkestrernas grundare var helt inne på att starta en orkester i samma stil medan andra mera ville spela "ren" folkmusik. Orsaken till kapellets framgångar kanske ligger i att man lyckades förena dessa två linjer.

garen Lennart Törnqvist till samt trumpetaren och tramporganisten Per-Olof Ukkonen. I dag diskuteras man åter om man ska banta och återgå till en mera traditionell stil som man hade från början, mera dämpad, mindre bullrig och utan så mycket elektricitet.

Att namnge vilka instrument de olika medlemmarna spelar går knappast. Uppräkningen skulle bli alltför lång. En av hemligheterna med kapellets framgångar är nämligen att medlemmarna trakterar flera instrument. Och gör det bra dessutom. Priset tar nog Per-Owe Glaadh, som utövar klarinett, kontrabas, saxofon, bozouki, nyckelharpa och piano.

I orkestern finns inte mindre än fyra "riksisar", det vill säga riksspelmän. Det säger en del om standarden på orkestern. De fyra är Peter Hedlund (nyckelharpa), Mats Andersson (klarinett), Per-Owe Glaadh (klarinett) samt Tomas Adebörn (fiol).

Tre gramfonskivor har man hunnit göra under åren – den första hette "Luffarschottis", därefter "Oskapliga Låtar" (slutsåld) samt "Med pukor och trumpet". Samtliga har fått mycket bra kritik. Läser man i recensensionsklippen noterar man med en gång att recensenterna fastnat just för det okonventionella. Kapellet spelar uppländsk folkmusik på sitt alldeles eget sätt. Kombinationen av traditionella instrument som fiol och nyckelharpa å ena sidan och tramporgel, munspel, kontrabas, klarinetter med mera å andra sidan ger den karaktäristiska prägeln.

Men samtidigt finns troheten där. Kapellet är ute på varenda spelmannsstämman (nästan) och insuper

traditionen. Deras musik är respekterad av de gamla, stora mästarna.

Hur ser då framtiden ut? Hur länge tänker man hålla på? Blir det något 20-årsjubileum?

– Ja, det blir det, säger kapellets munspelsvirtuos, Sten Blomström. Men först ska vi fira 11-årsjubileum.

CEYLON VAR FÖR SVÅR

Till sist en sann historia som vittnar om den stora kunskap Sveriges Radios medarbetare har om svensk folkmusik. Norrtälje Elitkapell spelade en låt efter Ceylon Wallin i melodiradion.

– Och nu ska vi spela en melodi från Ceylon, sa hallåkvinnan.

Det var ju inte riktigt med sanningen överensstämmande. Efter ytterligare några låtar i melodiradion kom hallåkvinnan tillbaka med ett beriktigande.

– Vi ska be att få göra en liten rättelse, med anledning av den melodi som Norrtälje Elitkapell spelade för en stund sedan. Det heter inte Ceylon längre utan Sri Lanka. . .

PEO ÖSTERHOLM

SPELAR MÅNGA INSTRUMENT

Av de ursprungliga grundarna finns idag Mats Andersson, Per-Owe Glaadh, Sven Fredriksson och Tomas Adebörn kvar. Per-Owe hamnade i samma orkester som sin musiklärare, Mats Andersson. 1976 tillkom Peter Hedlund och Sten Blomström. Till detta ska läggas ytterligare några som varit med under kortare perioder. För några år sedan kom trumsla-